

Cilt:19 SAYI: 2 ŞUBAT 1991

KÖRFEZ ÖZEL SAYISI

Türk Sanayicileri ve İşadamları Derneği

görs

GÖRÜŞ (AYLIK YAYIN) ŞUBAT 1991
Türk Sanayicileri ve İşadamları Derneği

Sahibi ve Sorumlu Yayın Müdürü:
Yönetim Kurulu Başkanı *Bülent Eczacıbaşı*

Yazı İşleri Müdürü:
Genel Sekreter *Ertuğrul İhsan Özol*

Yayına Hazırlayan:
Ekonomik Araştırmalar Bölüm Başkanı
Nilgün Demirtaş

Görüş Araştırma Grubu:
Bu sayıda:
Nilgün Demirtaş
Veyis Fertekligil
Nuri Sevin

Dergideki yazılar kaynak olarak TÜSİAD GÖRÜŞ'ün gösterilmesi koşuluyla izinsiz kullanılabilir. İmzalı yazılar, yazarların kişisel görüşlerini yansıtmakta olup, dernek görüşü olarak kabul edilemez.

Adres:
Cumhuriyet Cad. Ferah Apt. 233/9-10
80230 Harbiye - İstanbul
Tel: 146 24 12 - 140 12 05

Basıldığı Yer:
LEBİB YALKIN YAYIMLARI VE BASIM İŞLERİ A.Ş.
Tel: 179 67 50 / 8 Hat

Bu Sayıda...

TÜSİAD'dan Haberler.....	4
TÜSİAD 21. Olağan Genel Kurul Toplantısı Yapıldı.....	6
Körfez Savaşının Türk Ekonomisine Etkileri....	13
Körfez Krizinin Türk Ekonomisine Getirdiği Yük.....	23
Körfez Krizinin Dünya ve Avrupa Ekonomisine Etkileri.....	30
Körfez Savaşından Sonra Bölgedeki Sorunlar.....	43
Körfez Savaşı ve ABD Ekonomisi.....	52
Yunanistan'ın Turizm Hareketlerinin Yarısını Kaybetmesi Bekleniyor.....	57
Körfez Savaşı ve Fransa'nın Zararı.....	59
Körfez Krizi ve Fransa'nın Petrol Bağımlılığı..	72
Başında TÜSİAD.....	78
UNICE'den Haberler.....	83

TÜSİAD'dan Haberler...

TÜSİAD tarafından yayınlanan 'Sanayileşmede Teşvik Sistemleri' adlı raporun basına tanıtımı münasebetiyle 7 Ocak 1991 tarihinde Sheraton Oteli'nde Devlet Bakanı Sayın Işın Çelebi'nin de katıldığı yemekli bir toplantı düzenlendi.

TÜSİAD tarafından yayınlanan 'Yasalarımız, Haklarımız' adlı raporun basına tanıtımı münasebetiyle Sheraton Oteli'nde 10 Ocak 1991 tarihinde TBMM Başkanı Sayın Kaya Erdem'in de katıldığı bir toplantı düzenlendi.

TÜSİAD 21. Olağan Genel Kurul Toplantısı 18 Ocak 1991 tarihinde The Marmara Oteli'nde yapıldı. Ayrıntılı haber bu sayımızda verilmiştir.

Yönetim Kurulu Başkanı Bülent Eczacıbaşı, 25 Ocak 1991 tarihinde İMKB Başkanı Yaman Törüner ile bir görüşme yaptı.

Başkan Bülent Eczacıbaşı, 25 Ocak 1991 tarihinde TUSİAD'a bir nezaket ziyaretinde bulunan Fransa Büyükelçisi Mr. M. Eric Rouleau ile iki ülke arasındaki ticari ve ekonomik ilişkiler konusunda bir görüşme yaptı.

Başkan Bülent Eczacıbaşı, 28 Ocak 1991 tarihinde Devlet Bakanlığı Başmüşaviri Sayın Aydın DüNDAR ve TÜBİTAK Teknik İşler Yardımcı Prof. Dr. Canan Toker ile bir görüşme yaptı.

Genel Sekreter E.İhsan ÖZOL, Bristol Chamber of Commerce direktörü Mrs. Sharon Copper ile 28 Ocak 1991 tarihinde bir görüşme yaptı.

TÜSİAD 21. Olağan Genel Kurul Toplantısı Yapıldı...

TÜSİAD 21. Olağan Genel Kurul toplantısı 18 Ocak 1991 tarihinde The Marmara Oteli'nde yapıldı. Başkan Cem Boyner tarafından açılan toplantıda Divan Başkanlığı'na Mehmet Şuhubi, Başkan Vekilliğine Necmettin Gökçe, Katipliklere Mustafa V. Koç ve Varol Dereli seçildiler.

İstiklal Marşı'nın saygı duruşu ile dinlenmesini takiben Atatürk ve Türk büyükleri ile birlikte bu yıl kaybetmiş olduğumuz üç üyemiz Turgut Işık, İbrahim Üzümcü ve Fethi Tanalay'ın ruhlarını taziz için saygı duruşunda bulunuldu. Yüksek İstişare Konseyi Başkanı Rahmi Koç'un açış konuşmasını takiben Başkan Cem Boyner bir konuşma yaptı.

1989 yılı Faaliyet Raporu, Denetçiler Raporu ve 1990 harcamalarının kabul

edilmesinden sonra Yönetim Kurulu ve Denetçiler ittifakla ibra edildiler. 1991 Programı ve Bütçesinin de okunup kabulünden sonra Dernek organlarının seçimine geçildi. Yeni seçilen Yönetim Kurulu, Denetleme Kurulu, Haysiyet Divanı ve Yüksek İstişare Konseyi üyelerinin isimleri aşağıda gösterilmiştir.

Yönetim Kurulu, Genel Kurul'dan sonra yaptığı ilk toplantıda Bülent Eczacıbaşı'nı Başkan, Halis Komili ve Güler Sabancı'yı Başkan Yardımcısı ve Sinan Tara'yı Sayman üye seçti.

Genel Kurul münasebetiyle verilen öğle yemeğine Dışişleri Eski Bakanı Sayın Vahit Halefoğlu katıldı ve Körfez Savaşı ve son gelişmeler ile ilgili bir konuşma yaptı.

Yönetim Kurulu Üyeleri

Bülent Eczacıbaşı (Başkan)

Halis Komili (Başkan Yardımcısı)

Güler Sabancı (Başkan Yardımcısı)

Sinan Tara (Sayman Üye)

Öner Akgerman (Üye)

Yavuz Canevi (Üye)

Adnan Çağlayan (Üye)

Muharrem Kayhan (Üye)

Tezcan Yaramancı (Üye)

Erkut Yuçaoğlu (Üye)

E. İhsan Özöl (Üye ve Genel Sekreter)

Yönetim Kurulu Yedek Üyeleri

Nuri Akın

Sedat Aloğlu

Melih Araz

Pekin Baran

Şadi Gücüm

İlhan Gürel

Burhan Karaçam

Mustafa V.Koç

Tufan Ünal

Selim Yaşar

Denetleme Kurulu Üyeleri

İnan Kır   
Üzeyir Garih
Ali Mansur

Denetleme Kurulu Yedek   yeleri

Hüseyin Bayraktar
Oğuz Dağdelen
Fahir İlkel

Haysiyet Divanı   yeleri

Şahap Kocatopçu
Mehmet   uhubi
Rüştü Akın

Haysiyet Divanı Yedek   yeleri

Hulusi   etino  lu
Fuat Bezmen
Mehmet Hunt  rk

TÜSİAD Yüksek İstişare Konseyi

Vehbi Koç (Onursal Başkan)

Nejat F. Eczacıbaşı (Onursal Başkan)

Sakıp Sabancı (Onursal Başkan)

Rahmi M. Koç (Başkan)

Feyyaz Berker (Başkan Yardımcısı)

Asım Kocabıyık (Başkan Yardımcısı)

Melih Özakat (Başkan Yardımcısı)

Nuri Çolakoğlu (Sekreter)

Ali Mansur (Sekreter)

Eli Acıman Hamit Beliş Belli

Asaf Savaş Akat İbrahim Betil

Necati Akçağlılar Fuat Bezmen

Haydar Akın Halil Bezmen

Rüştü Akın Dinç Bilgin

Vural Akışık Aydın Bolak

Yıldırım Aktürk Cem Boyner

İshak Alaton Osman Boyner

Sedat Aloğlu Fred Burla

Tevfik Altınok Bülent Çorapçı

Melih Araz Ahmet Çuhadaroğlu

Pekin Baran Oğuz Dağdelen

Hüseyin Bayraktar Ömer Dinçkök

Şakir Eczacıbaşı
Uğur Ekşioğlu
Tevfik Ercan
İhsan Erez
Yalım Erez
Tuğrul Erkin
Bahri Ersöz
Şinasi Ertan
Şevki Figen
Üzeyir Garih
Muzaffer Gazioğlu
Necmettin Gökçe
Nihat Gökyiğit
Emre Gönensay
Erdoğan Gönül
Şadi Gücüm
Hasan Güleşçi
İstemi Gürel
Memduh Hacıoğlu
Vitali Hakko
Kemal Haraççı
Mehmet Huntürk
Korkmaz İlkorur
Galip Jabban
Burhan Karaçam

Jak Kamhi
Tahsin Karan
Oğuz Karahan
Demir Karamancı
Hasan Karamehmet
Nail Keçili
Can Kıraç
İnan Kıraç
Şahap Kocatopçu
Ali Koçman
Ayduk Koray
Ünal Korukçu
Ali Nail Kubalı
Bernar Nahum
Ali Narin
Halit Narin
Ali Nizamoğlu
Talat Orhon
Ergün Özakat
İsmail Özdoğuran
Ahmet Özköseoglu
Enis Özsaruhan
Haluk Özsaruhan
Hüsnü Özyeğin
Can Paker

Yüksel Pulat
Kamran Sertel
Mehmet Şuhubi
Ziya Tansu
Şarık Tara
Yılmaz Ulusoy
T. Güngör Uras

Ferdi Vardarman
Özdemir Yazar
Memduh Yaşa
Selçuk Yaşar
Selman Yaşar
Rona Yırcalı
Turgut Yılmaz

Körfez Savaşının Türk Ekonomisine Etkileri...

Körfez krizinin ilk beş ayında (Ağustos-Aralık 1990 dönemi) Türk ekonomisinin kayıplarının neler olduğu öncelikle iki faktör gözönünde bulundurularak değerlendirilmelidir.

Bunlardan ilki, Irak ve körfez devletlerinin, Türkiye'nin Almanya'dan sonra ikinci büyük dış ticaret bölgesi olmasıdır. Türkiye'nin toplam, ihracat ve ithalatının yüzde15'i krizden önce bu bölgeye ile yapılmakta idi.

İkinci olarak ise, Türkiye'nin körfez krizinden önce ekonomide bir patlama dönemine girdiği; büyüme hızı yüzde 10'ları geçerken, enflasyonun yüzde 75'lerden yüzde 50'lere düşmüş olduğu dikkate alınmalıdır.

Bu durumda kayıplarımızın aslında rakkamların gösterdiğinden çok daha

fazla olduğu söylenebilir. Yetkililerin yaptığı açıklamalara göre ekonomik kayıplar konusundaki tahminler aşğıdaki gibidir:

Boru Hattı:

Kerkük-İskenderun boru hattı hasılatı kaybı günlük 1 milyon dolardır. Krizin başlangıcından 1990 yılı sonuna kadar toplam kaybımız 150 milyon dolardır.

Petrol İthalatı:

Türkiye petrol ithalatının yüzde 60'ını bu boru hattı sayesinde Irak ile yaptığı özel anlaşmalar yolu ile Irak'ın Türkiye'ye olan borçlarından mahsup etmekteydi. Irak'ın Türkiye'ye olan borcu 800 milyon dolar civarındadır. Petrolün varili başına ödediğimiz 6 dolarlık fark ise 1990 yılı sonuna kadar 450 milyon doları bulacaktır.

İhracat:

Irak ve Kuveyt'e yapılan ihracatın dondurulması Başbakanlığın yaptığı tahmine göre 400 milyon dolarlık bir kayba yol açmıştır. Yalnız Türk çiftçisinin bu durumda kaybı 200 milyon dolar olarak tahmin edilmektedir.

Taşımacılık:

Irak ve Körfez ülkelerine yapılan taşımacılık faaliyetlerinin yıllık değeri 500 milyon dolar olarak tahmin edilmektedir. 1990 yılı sonunda belirlenen kayıp 400 milyon dolar civarındadır.

İnşaat:

Türk müteahhitler Irak ve Kuveyt'te ekonomik değeri 3 milyar doları bulan projelere imza atmışlardır. Bu işlerin durdurulması 5000 civarında Türk mühendis, işçi ve teknikerin işini

kaybetmesine neden olurken, son 5 aydır sadece vadesi gelip de yapılmayan ödemelerden kaynaklanan kaybın 100 milyon dolar olduğu tahmin edilmektedir. Bu hesaba müteahhitlerin bu ülkelerdeki varlıklarının değeri dahil edilmemiştir.

Turizm:

Rezervasyon iptalleri sonucunda oluşan kaybın 1 milyar dolar veya 1990 yılı için beklenen kazancın yüzde 30'u olarak tahmin edilmektedir.

Mali:

Irak tarafından tevkif edilen Türk varlıklarının değeri yaklaşık 1.5 milyar dolardır. Irak'ın Türkiye'ye olan ticari borcu 800 milyon dolardır. Ayrıca Türk müteahhitlerin Irak'taki mal varlıkları tutarı 600 milyon dolardır. Bunun 200 milyon doları şirketlerin ve şahısların varlıklarını içermektedir. Irak'ın

Türkiye'ye 1990 sonuna kadar olan borç ödemesi yaklaşık olarak 240 milyon dolardır.

Yabancı Yatırımlar:

Körfez krizinin yarattığı belirsizlik yüzünden doğacak yabancı sermaye kaçışından doğan zararı Ağustos-Aralık 90 dönemi içinde Başbakanlık 400 milyon dolar olarak tahmin etmiştir.

Dolaylı Makroekonomik Kayıplar:

Kısa ve uzun vadede Türk ekonomisinin başlıca iki önemli olumsuz gelişmenin etkisi altında kalacağı söylenebilir. Bunların birincisi, Irak ve Körfez ülkelerine yapılan ihracat kayıplarının yarattığı işsizlik ve diğeri ise, artan petrol fiyatlarının yarattığı enflasyonist baskıdır. Genel olarak bakıldığında bu etkilerin sonucunda kalkınma hızında bir düşüş beklenmekte ise de, düşüş oranı krizin ne

kadar süreceğine ve petrol fiyatlarının ne olacağına bağlıdır.

İşsizlik:

Türkiye, Bulgaristan'dan gelen 300.000 etnik Türk'ün, İran-Irak savaşı sırasında Türkiye'ye sığınan pekçok mültecinin akınına rağmen genel işsizliği yüzde 15'leri altında tutmaya çalışmaktadır. Düşük ücret artışları pahasına istihdam seviyesinin yüksek tutulması tercih edilmiştir. Körfez krizi özellikle yüksek ücret artışları ile ilgili beklentileri çıkmaza sokmaktadır.

Enflasyon:

Devlet İstatistik Enstitüsü'nün en son verilerine bakıldığında bir önceki yılın aynı ayına göre fiyat artışlarının Ağustos'1990'da yüzde 54.8'den Kasım'1990'da yüzde 61.3'e çıktığı görülmektedir. Türkiye petrol ithal eden bir ülke olması nedeni ile petrol

fiyatlarındaki artışın bu durumun en büyük sorumlusu olduğu söylenebilir.

Ödemeler Dengesi ve dış borç:

Son yıllarda dış borçlar ve ödemeler dengesi konusunda olumlu gelişmeler elde edilmiştir. Turizm gelirleri ve ihracattaki gelişmeler sayesinde bu konuda olumlu gelişmeler kaydedilmiştir. Fakat ihracata ve turizm gelirlerine aşırı bağımlı bir borç ödeme planının körfez krizi ile birlikte ciddi şekilde darbe alması kaçınılmazdır.

Tazminat:

Amerika'nın liderliğini yaptığı uluslararası bir fondan savaşta zarar gören üç ülkenin- Türkiye, Mısır, Ürdün- zararlarını karşılamak üzere 22 milyar dolar ayrılmıştır. Bu fon , Japonya ve AT ülkelerinden başka Suudi Arabistan, Körfez Ülkeleri ve Kuveyt Emirliği'nin de katkılarını içermektedir. Amerika bu

miktarın yarısının kendi kayıplarını karşılamak için ayrılmasını talep ederken, Birleşmiş Milletler üyesi diğer gelişmiş ülkeler bu durumda savaşın kendi ekonomilerinde yaratacağı zararın karşılanmasını güçleştireceğini belirtmektedirler.

Türkiye, Dünya Bankası ve IMF gibi kuruluşlardan finansal yardım talep etmektedir. Dünya Bankası'nın Türkiye'ye verilen kredileri arttırma eğiliminde olduğu gözlenmektedir. Türkiye için diğer önemli kredi kaynakları da Japonya, AET ve küçük miktarlarda Kore ve Tayvan'dır. Japonya Başbakanının Türkiye'ye yaptığı ziyaretten sonra bu ülkenin Türkiye'ye yapacağı yardım miktarı 200 milyon dolar olarak belirlenmiştir. Yardımın yüzde 1 faiz ile 30 yıl geri ödemeli olarak düzenlendiği bildirilmiştir.

AET'nin savaştan etkilenen ülkelere yapacağı yardım miktarı 1.9 milyar dolar

olarak tahmin edilmektedir. Fakat bu miktardan Türkiye'nin alacağı pay konusunda şüpheler vardır. Zira Yunanistan Türkiye'ye yapılacak olan Topluluk yardımlarını engellemek eğilimi içindedir. Topluluğun üçüncü mali protokolü çerçevesinde verilmesi kararlaştırılan 600 milyon ECU'lük yardım Yunanistan tarafından engellenmiştir. Türkiye'ye ve diğer zarar gören ülkelere verilecek 100 milyon dolarlık diğer bir yardım da Güney Kore ve Tayvan'dan gelmiştir.

Türkiye'ye yapılacak hibe ve yardımlardan çok daha geniş hacimli ihracat imkanı sağlanmasının ve mevcut tekstil kotalarının kaldırılmasının daha büyük yardım olacağı belirtilmektedir. 1990 Ekiminde AET ile yapılan toplantıda Türk yetkililer Topluluk ülkelerine yapılan ihracatta yüzde 50 artış yapılması talebinde bulunmuşlardır. Aynı talep Alman hükümetine de bildirilmiştir. ABD ile yürütülen görüşmelerde ise en

önemli konuyu tekstil kotaları almaktadır, ayrıca Amerika ile serbest bölge ticareti yapılması konusu gündeme getirilmiştir.

Kaynak: *Middle East Business Banking*

Körfez Krizinin Türk Ekonomisine Getirdiği Yük...

Türk Ekonomisinin 1990 Yılı Sonuna Kadar Tahmini Zararı (Ağustos-Aralık'90) (Milyon Dolar)

Boru Hattı	: 150
Yüksek fiyatla alınan petrolün getirdiği yük	: 450
İrak'ın 1990 yılı sonuna kadar ödemesi gereken kredi borcu	: 240
İhracat	: 400
Taşımacılık	: 400
İnşaat (Vadesi gelen fakat ödemesi yapılmayan borçlar)	: 100
Yabancı sermaye kaçıışı (Başbakanlık tahmini)	: 400
Turizm	:1000
Kayıp	:3140

**Direkt Olarak Zarar Sayılmayan
Fakat Geleceği Belli Olmayan
Varlıklarımızın ve Yatırımlarımızın
Durumu**

İmza atılan proje tutarı	: 300
Müteahhitlerin mal varlığı	: 600
Şirket ve şahısların varlıkları	: 200
İrak'ın kalan kredi borcu	: 560

Geleceği belli olmayan miktar :4360

Yukarıda çıkarılan zararın bilançosu 1990 yılı sonu itibarıyla kapatılan hesaplara dayanılarak tahmin edilmiştir. 1991 yılı kayıplarımız bu hesapların dışında tutulmuştur. Ancak özellikle turizm sektöründe 1991 yılı gelirlerini belirleyen rezervasyonların 1990 yılı sonunda yapıldığı gözönüne alınacak olursa, savaş bitse dahi bu sektörün gerçek kaybının aslında 1991 yılı gelirlerinde gözleneceği açıktır.

Körfez Ülkelerinde büyük projelere imza

atmış olan müteahhitler de bu savaşın faturasını ağır şekilde ödeyen kişiler olmuşlardır. İnşaat sektörünün zararı 100 milyon dolar olarak tahmin edilse de, bu miktar sadece 1990 yılı sonuna kadar ödenmesi gereken borçları göstermektedir. Diğer bir deyişle bu miktar kısa vadeli bir zarardır ve inşaat sektörünün bu krizden uğradığı zarar orta ve uzun vadede daha fazla olabilir. Ancak inşaat sektörünün tek problemi Körfez Savaşı değildir. Türk müteahhitlerinin sadece Libya merkez hazinesinden alacakları tutarı 600 milyon dolar civarındadır.

Bu savaştan etkilenen bir diğer sektör de taşımacılık sektörüdür. Bu sektörün toplam kaybı ortalama 400 milyon dolar olarak tahmin edilmektedir. Bunun 56.6 milyon doları tamamen THY'nin 1990 yılı sonuna kadar olan kaybıdır. Kara nakliye sektörünün kaybı 180-200 milyon civarındadır. Deniz taşımacılığının kaybı ise 80-100 milyon dolar olarak tahmin

edilmektedir.

Körfez krizinin grev kriziyle birleşmesi piyasalarda durgunluğa yol açmış ve sanayi kesimi hız kesmek zorunda kalmıştır. Ayrıca, savaş nedeni ile bankalarda mevduat kayıpları olmuş ve yatırımcıların riskli gördükleri Türkiye'ye gelmekte tereddüt etmeleri dış kredi kaynaklarının kısılmasına neden olmuştur.

Körfez krizinin yarattığı zararların telafisi yolunda, Türkiye'ye yapılan yardım ve uygun koşullu kredilerin yeterli olmadığı ve bu yolda pekçok engelin bulunduğunu görülmektedir. 1990 yılı içinde alınan yardımların tahsisinde izlenen yol sektörel kayıpların karşılanması için yeterli gözükmemektedir.

Yukarıdaki tablodan da anlaşılabacağı gibi yapılması planlanan ve yapılan yardımların tutarı sadece 1990 yılı içinde uğranılan zararın bir kısmını

**Dış Yardım Ve Uygun Koşullu
Kredilerin Durumu
(Milyon Dolar)**

1990 yılı içinde kullanılan hibe ve uygun koşullu kredi	913.0
Uygun koşullu kredi	228.5
Hibe	684.5
1991 yılında kullanılacak hibe ve uygun koşullu kredi	997.0
Uygun koşullu kredi	30.0
Hibe	967.0
Kesinleşen kredi tutarı	1910.0
Taahhüt edilmiş yardımlar (Henüz kesinleşmemiş)	1000.0
TOPLAM	2910.0

karşılamaktadır. Şayet zararlarımıza en geniş şekilde göz atacak olursak (7500 milyon dolar) yapılan yardım miktarı zararımızı karşılamaktan çok uzaktır. Kaldı ki, yapılan yardımdan şu ana kadar elimize geçen ve 1990 yılı içinde kullanılan 913 milyon dolarlık kredi ve yardımların 685 milyon dolarlık hibe kısmının dış borç ana para geri ödemelerinde kullanıldığı bildirilmiştir.

Bu karamsar tablodan farklı olarak, kamu maliyesi açısından bakıldığında ise, 1990 yılı konsolide bütçede 14 trilyon 202 milyar lira olarak tahmin edilen açığın 11 trilyon 484 milyar lirada kalmasında Körfez krizi dolayısı ile gelen hibelerinde rolü olduğu görülmektedir. Bütçe yasasında 160 milyar düzeyinde öngörülen hibe, bir trilyon 636 milyar lira olarak gerçekleşmiştir.

Sonuç olarak, şu ana kadar bütçe açığındaki geçici iyileşme dışında hiçbir iyileşme olmamıştır. Sektörel zararların

herhangi bir şekilde telafisi yoluna gidilmediği takdirde, 1991 yılı ekonomimiz için çok zor bir yıl olacaktır.

Kaynak: TÜSİAD

Körfez Krizinin Dünya ve Avrupa Ekonomisine Etkileri...

Beş buçuk ay süren Körfez krizinin ardından, 17 Ocak'ta savaşın başlamasıyla birlikte, iş dünyasında tekrar canlanma ümitleri belirmişti. Savaşın başlamasıyla birlikte, uluslararası borsalarda önemli oranda yükselmeler görülmüştür. Ancak savaşın ilk iki haftası geçtikten sonra, yeni bir bekleme sürecine girilmiştir. Fransız iş çevreleri, bir yandan savaşı düşünürken, diğer yandan uluslararası konjonktürün "sisli" havasına bakarak, ekonomik büyümeyi tekrar hızlandırmak veya daha dikkatli davranmak seçenekleri arasında kalmışlardır. Bununla beraber, özellikle ABD ve Almanya'da ve Avrupa'da büyümenin bu yıldan itibaren hızlanabileceği de belirtilmektedir.

Dünya ekonomisine baktığımızda, en çok endişe veren olay Körfez savaşının etkilerinden çok, Amerikan ekonomisinin

girdiği durgunluktur. Amerikan hükümetinin durgunluğa karŗı aldığı önlemler oldukça önemsizdir ve çok geç alınmıŗtır. Amerikan ekonomisinde bankacılık ve finans çevrelerinin de derin bir krize girmesiyle durgunluk baŗlamıŗtır. Sistemi bu durgunluk ortamında yeniden rayına oturtma oldukça güç olacağı tahmin edilmektedir.

 kinci olarak, Doğu Avrupa ve SSCB'deki sorunlar bulunmaktadır. Bu ülkelerde her geçen ay, piyasa ekonomisine ge iŗte daha büyük gecikmelere yol açmaktadır, çünkü herŗeyin deđiŗmesi gerekmektedir. SSCB'de, projeler kağıt üzerinde hazır görünmekte, ancak uygulamaya geçilememektedir. Sovyet liderlerinin ilk sorunu yatırım yapmak değil, vatandaŗlarının temel gereksinimlerini karŗılamaktır.

Diğer Doğu Avrupa  lkelerinde durum o kadar kötü değildir, hatta yatırımlar devam etmektedir. Bunda, iki

Almanya'nın birleşmesi önemli rol oynamıştır. Özellikle tarımsal kimya ve ilaç alanlarında, Batı'dan Doğu Avrupa'ya satışlarda artış görülmüştür. SSCB'nin ise durumu kendine özgüdür. Kamu kuruluşlarına satışlarda önemli oranda yavaşlama görülürken, özel girişimlere satış yükselmiştir. Girişimciler Batıyla direkt ilişkiye geçmekte ve fabrikalarını yenilemektedirler. Kısaca özetlemek gerekirse, Doğu ülkelerinde durum çok iç açıcı görünmemekle beraber, bir çöküntüyle karşı karşıya olduğumuz da söylenemez. Çok güç makro-ekonomik zorluklara rağmen, teşvik edici bazı işaretler de yok değildir.

Körfez krizi önemlidir, ancak bu önem büyük ölçüde krizin psikolojik sonuçlarından kaynaklanmaktadır. Ancak krizin petrol açısından sonuçları da büyük önem taşımaktadır. Şu anda Batı'nın elinde yeterince stok vardır ve ihtiyaç halinde stratejik stokların da kullanılabileceği anlaşılmaktadır. Ancak

daha sonra kalıcı bazı olumsuz sonuçlar da ortaya çıkabilir. Ekonomik platformda işleri önemli ölçüde etkileyecek petrol darlığının süresidir; şimdiki halde 5 veya 6 ay. Ancak, krizin Batı dünyasının ekonomik işleyişini doğrudan değil, dolaylı yoldan etkilemesi beklenmektedir.

Bazı görüşlere göre, krizin uzaması stratejik stoklar üzerinde olumsuz etkide bulunabilir. Bu durumdan rafine edilmiş petrol ürünleri de zarar görecektir. Ne olursa olsun, savaş petrol fiyatlarının yükselmesine yol açacaktır. Dünya ekonomisi açısından olay değerlendirilirse, ABD'de durgunluğun sürekli veya ağır olmayacağı, durgunluktan yılın dördüncü üç aylık döneminde çıkılabileceği ve Amerika'nın mali düzensizlikleri yoluna koyabileceği fikri oldukça yaygındır. Bu gelişmelerin, faiz oranlarının oldukça önemli bir düşüş ve uygun bütçe politikaları uygulanması ile mümkün olabileceği öngörülmektedir.

Ancak bu senaryo önümüzdeki aylarda petrol fiyatlarının fırlamasıyla geçersiz hale gelebilecektir. Böylece, Amerikan ekonomisindeki gelişmelerin Körfez krizinin durumuna bağlı olduğu gerçeği ortaya çıkmaktadır.

Doğu Avrupa ülkeleri de krizden olumsuz bir şekilde etkilenecektir. Petrol fiyatlarındaki bir yükselmenin ve bazı ürünlerde darlığın bu ülkelerin durumunu daha da kötüleştireceği bilinmektedir.

Uzakdoğu ve Japonya da Körfez krizine karşı oldukça hassas durumdadırlar. Tokyo Borsası, son üç aydır tamamiyle Körfez'deki gelişmelere bağlı bir seyir izlemekte ve Japonya'nın enerji temininde bir zorluk ortaya çıkması düşüncesi bile büyük Japon şirketlerinin yatırım planlarını olumsuz yönde etkilemektedir.

Bazı çevrelere göre, Körfez sorunu ABD için dünya liderliğine tekrar kavuşma

fırsatı yaratmıştır. Amerikalılar Körfez'e 450.000 asker gönderebilecek tek ülke olduklarını göstermektedirler. Bu güç Fransa veya İngiltere'nin yolladığı güçle karşılaştırılamayacak ölçüde büyüktür. Bu krizin ABD'nin geçtiğimiz yıllarda kaybettiği kuvvetli durumunu tekrar elde etmede önemli bir rol oynayacağı da ifade edilen hususlar arasındadır.

Bir gözlemciye göre, Alman ekonomisinin 1991 sonunda bir yavaşlamaya girmesi sözkonusudur ve bu durum dünya ekonomisini önemli ölçüde etkileyecektir. ABD ekonomisinin tekrar canlanabileceği de şüphelidir. Dolar kurunun düşük tutulmasının nedeni ise, Amerika'da ülkede işsizliğin artmasını önlemek ve Avrupa'ya yapılan ihracatı artırmaktır. Almanya'nın faiz oranları üzerindeki etkisinin de oldukça büyük olduğu söylenebilir. Bundesbank Alman birleşmesinin finansman yükünü karşılamak için ısrarla faiz oranlarını yüksek tutarak borçlanmakta ve vergileri

artırmaktan kaçınmaktadır.

Körfez krizindeki gelişmeler ne olursa olsun, Fransız ekonomisi görece olarak zayıf bir yapıdadır. Bir durgunluk olduğu zaman, bunun işsizlik üzerinde etkisi büyük olmaktadır. Örneğin, geçen yıl sonunda işsizlik artarak yüzde 9'a ulaşmıştır. 1991'de Fransa'nın enflasyon oranının ise Almanya ile eşit olacağı tahmin edilmektedir. Ancak, faiz oranları her zamanki gibi Almanya'daki oranların üstünde seyredecektir.

Tüm dünyada konjonktürel bir durgunluk olduğu ifade edilmektedir. Eğer petrol fiyatlarında bir yükselme olacaksa, bunun etkileri de tüm dünyada aynı derecede hissedilecektir. Ağır bir yapısal krizin sonuçları doğal olarak Avrupa'yı da etkileyecektir. Ancak Avrupa ekonomik açıdan belirli bir özerkliğe kavuşmuş durumdadır ve ABD ekonomisindeki bir durgunluğun etkisi eskisi kadar güçlü olmayabilir. Günümüzde Avrupa

ekonomilerini daha çok Alman ekonomisinin üretim ve talep gücü ilgilendirmektedir.

Diğer bazı çevrelere göre, krizden psikolojik olarak aşırı etkilenen ülkeler ve soğukkanlı davranarak vakit kaybetmeyen ülkeler arasında doğal bir ayıklanma olacaktır. Aynı doğal ayıklanma Körfez krizinin etkilerini çok abartan şirketler ile Irak ekonomisinin dünya ekonomisi içindeki oldukça küçük payını bilen şirketler arasında da olacaktır. Öte yandan, Irak ve Kuveyt yok edilse bile, tekrar inşa edileceklerdir.

Fransız ekonomisinin durumu değerlendirildiğinde petrol akışındaki birkaç haftalık bir düzensizliğin, petrol sahaları ve kuyularının yok edilmesi sözkonusu olmadıkça, orta vadede ekonominin durumunu değiştirmesi şüphelidir. Krizin endişe verici yanı, Amerikan ekonomisinde derin bir çözülmeye yol açabileceği, bunun da

dünya ekonomik sisteminin ağır bir yapısal krize girmesine neden olacağı varsayımıdır. Eğer ABD bu durumu parasal önlemlerle atlatmaya çabalarsa, 1991 sonunda likidite bolluğunun neden olduğu bir enflasyonla karşılaşabiliriz. Bu önlemler arasında faiz oranları ile oynanması olasılığı vardırki bu da enflasyonu artırıcı bir etki de bulunabilir.

Uluslararası ticaretin gelişmesinin belirleyici faktörlerinden birisi, döviz paritelerindeki değişikliklerdir. Dolar ve Yen'in, Avrupa paralarına göre zayıflığı üzerinde durulması gereken önemli bir konudur. ABD, ekonomik mekanizmayı harekete geçirebilmek için faiz oranlarını indirirken, Almanlar, bunun tersine olarak faiz oranlarını yükselterek sermaye çekmeye çalışmaktadırlar. Sonuçta, krizin etkisiyle biraz yüksek görünse de, temel olarak düşük bir dolar kuru ile karşı karşıya bulunmaktayız. Avrupa ürünlerinin tümü dolar bölgesi üretiminin

güçlü rekabeti altında bulunmaktadır. Bu durum, Avrupa endüstrisi için çok kötü sonuçlara yol açabilir. Körfez krizinin durumu değiştirmesi ve doları sürekli olarak yüksek tutması ise oldukça güçtür. Sonuç olarak, kuvvetli paralar arasındaki dalgalanma oranının dar bir çerçeve içinde kalması, dünya ekonomisinin gelişmesi için çok gerekli bir husustur.

Piyasalardaki risklerin bazıları ekonomik olaylar değil, psikolojik bekleyişler sonucu oluşmaktadır. Avrupa da bu çeşit bir bekleyişe girmiştir. Almanya bu durumdan kurtulabilse de Avrupa trenini çekmesi beklenmemelidir. İki Almanya'nın birleşmesi ve Doğu'dan gelen büyük bir talep artışından sonra herkesi işsizlik endişesi sarmıştır. Bugün için Avrupa'da yüksek faiz oranları ve reel bir enflasyon düşüklüğünden bahsedilebilmektedir. Genel olarak, Avrupa ve dünyada Körfez krizinden kaynaklanan büyük bir genel endişe ortamı bulunmaktadır.

Şu an için düşünülebilcek en mantıklı senaryo, kısa bir savaş halinde bile Ortadoğu'nun istikrarsız bir döneme girdiği ve bu dönemin uzun süreceği gerçeğidir. Bu istikrarsızlığın hükümetlerin ekonomi politikalarını fazla etkilemesine izin verilmemesi ve dünya ekonomisinin normal gelişmesinin sürdürülmesine çalışılması gerekmektedir. Bunun için, petrol stoklarından yararlanılmalı, mali düzensizlikleri önleyecek ve mali oranları krize göre ayarlayacak bir para politikası izlenmeli ve sermaye hareketlerinin düzenli olarak işlemesine imkan sağlamak için Ortadoğu ülkeleriyle ilişkiler sıkılaştırılmalıdır.

Krizin en kötü etkisi kararsızlık ortamına neden olmasındır. Bu ortam 3 veya 6 ay daha sürerse gerçekten bir ekonomik kriz yaşanacaktır. Bir süreden beri zaten bir panik havası yaşanmakta ve temel gıda maddelerinin satışı yüzde 20-80 arası yükselmektedir. Dayanıklı tüketim

mallarının dağıtımda erteleme ve uzamalar görölmektedir. Gayrimenkul sektöründe, ABD ve İngiltere'de önemli sıkıntılar vardır. Kısaca ifade etmek gerekirse, birçok sektörde 6 ay öncesine göre daha değişik karar ve politikalar benimsenmektedir. Büyük grup ve şirketlerin aksine, küçük ve orta ölçekli şirketler proje ve yatırımlarını tekrar gözden geçirmektedirler. Kriz nedeniyle alınan bu kararlar ekonomiler üzerinde olumsuz etkide bulunabilecektir.

Sonuç olarak, savaşın askeri ve maddi etkilerinin yanısıra psikolojik etkilerinin önemine dikkat etmek gerekmektedir. Bu psikolojik durum, tüketimi, yatırımları olumsuz yönde etkileyerek bir durgunluğa yol açmaktadır. Daha da önemlisi, Amerikan ekonomisinin olumsuz göstergeleridir. ABD ekonomisinin yapısal mı yoksa konjonktürel bir krize mi gireceği sorusunun cevabının verilmesi gerekmektedir. Krizin Amerika'yı tüketim, gelir, harcama ve sanayi rekabeti

açısından nasıl etkileyeceği dünya ekonomisi için büyük önem taşımaktadır. Avrupa için ise kendi sorunlarının yanısıra Doğu Avrupa ülkelerinin durumu endişe verici bir husus olmaya devam etmektedir.

Kaynak: *Le Fig-Eco*

Körfez Savaşından Sonra Bölgedeki Sorunlar...

Savaştan sonra bölge ülkelerinin beklentilerinin neler olacağı daha bugünden önemli bir sorun olarak ortaya çıkmıştır. Hem savaştan önce, hem de savaş esnasında Irak'a sınırı olan bütün ülkeler olayları kendi beklentileri ve çıkarları doğrultusunda şekillendirmek eğilimi içindedir. Bu ülkeleri ayrı ayrı ele alarak olası beklentilerinin neler olabileceğini irdelemek yerinde olacaktır.

Suriye: Suriye gerek savaş öncesinde, gerek savaş esnasında bu olaydan mümkün olduğunca kendini soyutlamaya çalışmıştır. Amerika ile olan ilişkilerini geliştirmesi daha önceki tarafsız tutumundan bir yere kadar vazgeçmeyi göze aldığını göstermektedir.

a) Irak savaştan askeri gücünün çoğunu

kaybetmiş olarak çıktığında Suriye, Arap aleminin bölgedeki en büyük askeri gücü olmayı planlamaktadır ve bu yolla da, bölge liderliğini yapmayı düşünmektedir.

b) Irak'ta kendisine sadık bir rejim ve liderliğin kurulacağından emin olmak istemektedir. Şayet bu gerçekleşirse, Arap alemler liderliğı konusundaki idealine daha kolay ulaşacaktır. Diğer taraftan Suriye Lübnan'da bu ideale hizmet etmek üzere ilk girişimleri yapmıştır.

c) Şayet liderlik yolunda ciddi adımlar atabilirse, bu durum kendisine Orta-Doğu petrolleeri konusunda söz söyleme hakkı verecektir.

d) Galip devletler arasında yapılacak bir koalisyonda yer alarak, Körfez'de kurulması planlanan "bölgesel güvenlik sistemi"nde etkin bir rol oynamayı ümit etmektedir.

Suudi Arabistan: Suudi Arabistan bölgedeki eski durumunu korumak eğilimindedir ve şunları istemektedir;

- a) Kuveyt'teki eski rejimin kurulması,
- b) Askeri gücünün de zayıflaması ile bundan böyle Irak'ın bölgede politik ve askeri bir tehdit olmaktan çıkması,
- c) Kurulması düşünülen "bölgesel güvenlik sisteminde" etkin bir rol oynamak,
- d) Politik, ekonomik ve sosyal sistemlerini koruyabilmek için bölgeye yoğun dış baskıyı engellemek, AT ve Amerika tarafından dengelenen bir "status qua" kurulabilmesini desteklemek,
- e) Bölgede kurulacak politik ve ekonomik dengelerin, Suudi Arabistan'a, petrol üretimindeki kapasiteyi kendi idareleri altında tutma yetkisini verecek şekilde

ayarlanması,

f) Arap dünyasındaki etkinliğinin gözardı edilmemesini güvence altına almak,

g) Körfez'de herhangi bir İran etkisini engellemek ve bu bölgede Amerikan askeri desteğinin sürekliliğini güvence altına almak.

İran: Geleneksel olarak Arap dünyasında varolan ayrılığı destekler görünmüş olan İran, Arap - İsrail çatışmasını bitirmek çabası içinde değildir.

a) Irak'ın politik ve askeri olarak zayıflaması İran'ın avantajına olacaktır.

b) Irak'ın zayıf düşmesi veya yeni bir sistem, İran'ın dini ideolojisini ihraç etmesi için uygun bir zemin hazırlayacaktır.

c) Savaş bittikten sonra, kurulacak olan uluslararası güvenlik sistemi İran'ın işine gelmemektedir. Zira İran, Körfez'de

sürekli bir Amerikan askeri varlığı istememektedir. Bu durum İran'ın bölgedeki etkisini azaltmaktadır.

Ürdün: Gerek savaştan önce ve gerek savaştan sonra Ürdün bütün bu ülkelerin arasında en zor durumda olanıdır. Zira, Ürdün gerektiği gibi tarafsız kalmayı başaramamıştır. Ürdün, yerel Filistin problemine kayıtsız kalırken Saddam'a karşıda gereken tavrı takınamamıştır.

Ürdün'deki Filistinliler Kral Hüseyin için büyük bir problem teşkil etmektedir. Ürdün'ün bölünmesi planları ve Ürdün toprakları üzerinde bir Filistin devleti kurulması senaryoları önemli bir tehdit oluşturmaktadır.

Ürdün'ün en önemli beklentisi toprak bütünlüğünün korunması ve Irak'ta, tehdit unsuru içermeyen bir rejimin kurulmasıdır. Düşmanca tavır takınmış bir Irak devleti kurulması halinde Ürdün Irak ve İsrail arasında kalmış olacaktır. Bu

durumda ise ülkenin toprak bütünlüğü tehlikeye girebilecektir.

İsrail: İsrail kendini savaşın bütünüyle dışında tutan bir ülkedir. İsrail için büyük bir tehdit olan Irak'ın askeri gücü zayıflatılmış durumdadır ve İsrail Amerika'dan yeni ve güçlü silahlar almıştır. İsrail, Filistin problemini geciktirebilirse amacına ulaşmış olacaktır.

Diğer taraftan, Avrupa'da oluşan ayrılıklar savaştan sonra daha da güçleneceğe benzemektedir. Araplar arasındaki ayrılıklar İsrail'in işine yaramaktadır. Savaştan sonra Körfez'de kurulacak olan daimi bir Amerikan askeri varlığı, İsrail için önemli garanti olacaktır. İsrail'in bu beklentisi Suudi Arabistan ve Kuveyt'te benzerlik göstermektedir.

Türkiye: Savaş bittiğinde Türkiye'nin beklentileri kısaca aşağıdaki gibidir;

a) Toprak bütünlüğü korunmuş, bölünmemiş bir Irak,

b) Irak'da diğer bölge ülkelerine askeri bir tehdit oluşturmayacak yapının kurulması,

c) Türkiye ile ekonomik ve politik bir uyum içinde olacak fikirlere sıcak bakan, Saddam'a karşı bir rejimin kurulması,

d) Körfez'de oluşturulacak "bölgesel savunma sistemi" ne Türkiye'nin de dahil edilmesi,

e) Irak, Suriye, Kuveyt ve Ürdün'ün demokratikleştirilmesinde ilerlemeler kaydedilmesi. Bu durum Türkiye'nin açısından oldukça önemlidir. Şayet ilerlemeler liberalleşme, açık politikalar uygulama doğrultusunda olursa Türkiye bu bölge ülkeleri ile rahatlıkla ekonomik ve politik ilişkiler içine girebilecektir. Bugün mevcut rejimler fazlasıyla tutucu

ve anti-demokratik bir karaktere sahiptir.

Türkiye güney sınırında ekonomik ve politik bir istikrar yaratmaya büyük önem vermektedir. Çünkü, Türk ekonomisi için, son 20 yıldır Orta Doğu ülkeleri ile kurulan ekonomik ve politik ilişkiler büyük önem taşımaktadır.

Türkiye son 11 yıldır dışa açılmacı bir politika izlemektedir ve Orta Doğu Türkiye'nin bu potansiyelini ticari ve ekonomi alanında işleteceği bir bölge niteliğindedir.

Türkiye, Güney Doğu Anadolu Projesine, güney komşuları ile gireceği ekonomik ilişkilerin geliştirilmesi ile başlamıştır. Bu tip rejimler Türkiye'nin bu yöndeki girişimlerini engelleme eğilimindedir.

Şayet karşılıklı ekonomik çıkarların gözetildiği bir yapı bölgede hakim olursa, bu aynı zamanda bölgedeki politik problemlerin çözümüne de katkıda

bulunulacaktır. Diğer taraftan, bölge ile ilgili olarak gündemdeki en önemli sorun petroldür ve bütün büyük güçler bu sorunu kendi çıkarları doğrultusunda çözmek eğilimi içindedir. Bu nedenle (en azından belirli bir süre) bölgedeki istikrarın altüst olması kaçınılmaz olabilir.

Kaynak: *Middle East Business Banking*

Körfez Savaşı ve ABD Ekonomisi...

Birçok gözlemciye göre, Amerikan ekonomisi bugün için bir petrol şokuna 1974 ve 1980'de olduğundan çok daha fazla dayanma gücüne sahiptir. Ancak Körfez Krizi'nin ekonominin konjonktürel yavaşlamasına neden olduğu da ifade edilmektedir. Gerçekten de birçok işadamları ve tüketicide görülen güven kaybı ve harcamalardaki büyük düşüş, enerji fiyatlarının birdenbire artmasına ve Körfez Savaşı'nın çıkmasına bağlanabilir.

Dünyada talebin düşmesi nedeniyle, Federal Reserve yaz sonunda ve yıl sonunda faiz oranlarını 1 puan indirmiştir. Bu önlemlerle beraber, bankaların zorunlu rezerv oranları kredi işlemlerini kolaylaştırmak ve bankaların durumunu iyileştirmek amacıyla düşürülmüştür.

Bu önlemler 1987-1990 arasında piyasadaki reel para miktarının oldukça zayıf bir şekilde artmış olması da dikkate alındığında haklı görülebilir. Dünyada talebin düşmesinin, petrol fiyatlarındaki yükselme dışındaki diğer bir nedeni de, ABD Merkez Bankası'nın 1987-1990 arasında uyguladığı sıkı para politikasıdır. 1980'lerde parasal büyüklüklerin ve üretimin gelişimi, 60 ve 70'li yıllardakinden oldukça değişik olmuştur. M2 parasal büyüklüğü sanayi üretiminin çok iyi bir göstergesidir. Para miktarı ile üretim arasındaki ilişkiyi belirten M2 para talebi göstergesi 80'li yıllarda oldukça istikrarlı bir seyir izlerken, bankalar ve tasarruf sandıkları için tamamen yeni denetim kuralları getirilmiştir. Bu kuruluşlar yüksek faiz oranlarından kurtulmakla kalmamış, yeni tür mevduat ve hesap şekilleri uygulama izinlerine de kavuşmuşlardır.

Üretim, para arzındaki değişmelere eskisi kadar duyarlı değilken, dünya talebine

karşı oldukça hassastır. Gerçekten de mevduat ve kredi faizlerinin fazla yükselmesinin önlenmesinden sonra, para politikasının etkisiyle kredilerin sınırlandırılması 1960 ve 70'li yıllarda olduğu gibi önemli bir rol bugün oynayamamıştır.

Böyle bir parasal ortamda, Fededal Reserve'in 1980 öncesi ekonomi üzerinde yarattığı etkileri tekrar yaratabilmesi için kısa vadeli faiz oranlarını daha fazla kullanması gerekmektedir. Son iki yılda, Amerikan Merkez Bankası M2'nin nominal büyüme hızını yüzde 4 - 6 arasında tutarak, enflasyonu önleme yolundaki uzun vadeli stratejisine bağlı kalmıştır. Ancak, 1987'de alınmış sıkı para politikası önlemlerini biraz değiştirmek daha yararlı bir uygulama olabileceği düşünülmektedir. Para miktarındaki genişlemenin son zamanlarda yavaşlamasının nedeni, Federal Reserve'ün para piyasasında uyguladığı işlemlerden çok, banka

kredilerinin kısılması ve tasarruf kuruluşlarının kredi faizlerini para piyasası oranlarına uydurmada geç kalmalarının bir sonucudur. Bununla beraber, Federal Reserve para miktarı ile büyüme hızının tekrar bir yavaşlamaya girmesini her zaman için önleme gücüne sahiptir. Aralık ve Ocak aylarında Açık Piyasa İşlemleri Komitesi'nin uygulamaya koyduğu yumuşama tedbirleri , Federal Reserve'nin reel para miktarı seviyesinin ekonomiye ilişkin iyi bir gösterge olduğuna inandığını kanıtlamaktadır.

Ancak, önümüzdeki günlerde konjonktürel bir durgunluğa geçilmesi olasılığı her zaman bulunmaktadır. Geçmişte uygulanan sıkı para politikası ve Körfez Krizi'nin etkisiyle enerji fiyatlarının birdenbire yükselmesi ABD'nin durgunluğa girmesini kolaylaştıran etkenlerdir. Üretimin yavaşlaması, istihdamın durumu, gelirlerin ve dünya talebinin azalması da

gözönüne alındığında ABD'de durgunluk olduğunu inkar etmek mümkün değildir.

Kaynak: *"Le Mois - economique et financier"*

Yunanistan'ın Turizm Hareketlerinin Yarısını Kaybetmesi Bekleniyor...

Amerikan ve Japon yönetimleri, rezervasyon ertelemelerinin ve terörist faaliyetlerin arttığı Yunanistan'a kendi vatandaşlarının gitmemesi gerektiği yolunda uyarılarda bulunmuştur. Yunanistan'da ulusal ekonominin başlıca gelir kaynağı olan turizm, Körfez savaşından ve yol açtığı sonuçlardan ağır bir şekilde etkilenmektedir.

Fransız ve İtalyanlarla çalışan küçük bir seyahat acentasının sahibi, Şubat ve Mart için herşeyin iptal edildiğini, yaz sonunda hareketlenme olmasının ise savaşın bir an önce bitmesine bağlı olduğunu belirtmektedir. 1.5 milyar dolarlık bir zarardan söz eden Yunan Otelciler Birliği ise savaş Mart ayında sona erse bile, Yunan turizm hareketlerinin en az yarısının kayba uğradığını ifade etmektedir. Bu dönemde yüzde 45-50

doluluk oranıyla çalışmaya alışık otellerin, ancak yüzde 10'luk bir orana ulaşabildiği de gözlenmektedir.

Yunan Otelciler Birliği, 12 Şubat'ta Avrupa Topluluğu Otelcilik Derneği HOTREC'e başvurarak yardım talebinde bulunmuştur. Yunan Ekonomi Bakanı Efthymies Christodoulou, ülkesinin kayıplarının karşılanması amacıyla AET'den mali yardım beklediğini belirtmiştir. ABD ve Japonya'nın "Yunanistan'ın pek emin bir yer olmadığını" öne sürerek vatandaşlarına bu ülkeye gitmemeleri yolunda uyarı yapmalarıyla birlikte Yunanistan'da turizm çevrelerinin endişeleri son haddine varmıştır. Yunan Turizm Bakanı Yannis Kefaloyanis, bu durumu Japon Büyükelçisi nezdinde protesto ederek uyarının geri alınmasını istemiştir. Aynı Bakan 12 Şubat'ta da Amerikan Büyükelçisiyle görüşmüş ve Büyükelçi kendisine "savaştan sonra" bu uyarının geri alınacağı hususunda teminat vermiştir.

Kaynak: *Le Monde*

Körfez Savaşı ve Fransa'nın Zararı...

"İnanılmaz birşey ama, askerlerimize karşı kullandıkları silahlar, bizim onlara verdiğimiz silahlar!". Bir Fransız üst düzey görevlisi bu şekilde yakınmaktadır. Fransız devleti bu sıralarda Körfez savaşının zararlarının hesabını yapmaktadır. Irak'ın bu hesaptaki notunun ise çok kötü olduğu belirtilmektedir. Bağdat rejimi ile 15 yıllık "ayrıcalıklı" bir ilişki sonucu, Fransız sanayicileri bu ülkeye büyük miktarlarda mal satmışlardır. Ancak Irak bunların karşılığını pek ödeyememiş ve sonunda fatura Fransız devletine kalmıştır. Satılan mallar ve yapılan işler arasında otoyollar, köprüler, kışla binaları, havaalanları, helikopterler ve daha birçok ürün bulunmaktadır. Bütün bunların çoğu bombardımanlar sonucu bugün harap olmuş durumdadır.

1974'te Jacques Chirac hükümeti

zamanında başlayan bu "örnek işbirliği"nin maliyeti ise çok yüksek olmuştur. Bu maliyet Bağdat'ın Fransa'ya olan borçlarından da anlaşılabilir. Borç miktarı toplam olarak 25 milyar frankı bulmakta ve faizlerle birlikte 29 milyara çıkmaktadır.

Fransız hükümeti kredilerin hiçbir zaman geri dönmeyeceğine kendini hazırlamaktadır. Savaş bittiğinde kuşkusuz Irak yeniden borçlarını ödemeye başlayacaktır. Ancak hangi Irak ve ne kadar zamanda?

Krizin bitmesi ile birlikte Bağdat'ta hangi hükümet olursa olsun Fransa diğer Batılı ülkeler gibi bir açmazla karşı karşıyadır. Eğer borcunun geri ödenmesini isterse, ülkenin tekrar inşa edilmesi olanaklarından faydalanma ve sanayicilerinin iş alma şansını azaltacaktır. Siyasi açıdan Irak'ın ve Ortadoğu'nun yeniden inşasına ve "Ortadoğu Marshall Planı"na yardım

etmek daha isabetli bir tercih olacaktır. Ancak böyle bir seçim, borçların ödenmesini uzun süre geciktirebilecektir.

Hükümet Bağdat'ın borçlarını ve kredileri bütçeden karşılamaktan başka bir çare bulamamıştır. Bir hükümet yetkilisi durumu şu şekilde açıklamaktadır: "Birkaç ay öncesine kadar hiç olmazsa borçlarının bir kısmını ödeyeceklerini sanıyorduk. Bugün hiçbir umut kalmadığını anlamış bulunuyoruz. Bu durumda zararı karşılamak zorundayız". Kısacası, 29 milyar frank'ın üstüne bir çizgi çizilmiştir.

Bu durum, banka ve sanayicilere kredi ve borç garantisi veren kamu kuruluşu COFACE için hiç te iç açıcı bir durum değildir. Çünkü, Bağdat'ın 29 milyarlık borcunun üçte birinin devlet garantisi bulunmamaktadır. Bir şirket Irak, Mısır, Nijerya, Brezilya gibi "riskli" bir ülkeyle bir sözleşme imzaladığı zaman Fransız

Dış Ticaret Sigortası Kurumu'ndan (COFACE) teminat istemektedir.

COFACE, bir kamu kuruluşu olduğu halde herhangi bir sigorta şirketi gibi çalışmaktadır. Dosyanın incelenmesinden sonra, müşteri ülkede siyasi veya mali durum ne olursa olsun, belli bir prim karşılığı sigorta yaptıran şirkete veya bankasına vade tarihinden azami altı ay sonra satışlarının karşılığının ödenmesini garanti etmektedir.

Eğer müşteri ülke herhangi bir nedenle ödeme yapmazsa COFACE sanayicinin veya bankanın tüm zararlarını karşılamakta ve müşteri ülkenin ödemesi gereken tüm borcunu geri almaya çalışmaktadır. "Garantili" özel borç böylece bir "devlet" borcuna dönüşmektedir.

COFACE bu tür tazminatları her yıl ödemektedir. 1991 yılı için öngörülen miktar yaklaşık 20 milyar franktır. Bunun

karşılığında ise yeni sigorta sözleşmelerinden gelen prim ödemelerini toplamakta ve müşteri ülkelerdeki borçları geri almaktadır. Daha sonra hesaplar karşılaştırılmaktadır.

1986'dan beri bu hesaplar açıkla sonuçlanmakta ve sonuçta devlet bütçesine başvurulmaktadır. Bu tür ödenmeyen kredilere batık gözüyle bakılmamakta ve bu işte uzmanlaşmış bir kuruluş olan Fransız Dış Ticaret Bankası'ndan (BFCE) yeniden borç alınarak finansmanın sağlanmasına çalışılmaktadır. Bu yöntem "ödenmemiş borçların" tekrar borçlanılarak kapatılması esasına dayanmakta ve bütçeye bu yükten kurtulma imkanı vermektedir. Ancak, tecrübeler göstermektedir ki bu tür bir yöntem eninde sonunda bütçenin ödeyeceği yükleri başka yerlere yansıtmak ve geciktirmekten başka işe yaramamaktadır.

Sonuçta Fransız devleti 18 milyar franklık

bir Irak borcu yükü altına girmiştir. Bu borçların vade bitimlerinde şirketlere ödenmesi gerekmekte olup Irak'tan bir borç geri ödemesi şu an için beklenmemektedir. Bu durum bütçe üzerinde oldukça kötü bir etki yaratacaktır.

COFACE için Irak'ın borçları şirketlere ödediği tazminatların büyük bir bölümünü oluşturmaktadır. 1988'de 8.5 milyar, 1989'da 5.5, 1990'da da 5 milyar frank ödenmiştir. Sonuçta, açık devamlı artmaktadır. Irak'ın yanısıra Mısır ve Ürdün'le de aynı tip sorunlar yaşanmaktadır. 1990'da Hazine COFACE'ın açığını kapatmak için 8 milyar frank ödemiştir. Bu miktar 1991 için savaşın başlamasından öce 9 milyar frank olarak öngörülmekteydi. Savaşın başlamasından sonra açık daha da büyümüştür. Bu ödemeler hükümetin bakanlıklarda uygulamaya koyduğu 12 milyar franklık tasarruf önlemlerinin büyük bir kısmını kapsamaktadır.

Bu duruma nasıl gelindi? Dostluğun temelleri 1974'te dönemin Başbakanı Jacques Chirac'ın Bağdat ziyareti sonunda atılmıştır. Daha sonra 1974-1990 arasında 20'den fazla Fransız bakan Irak'a resmi ziyarette bulunmuştur.

Bu tarihten bir yıl sonra, Saddam Hüseyin'in Paris'i ziyareti sırasında büyük anlaşmalar yapılmıştır. Fransa'nın tüm büyük askeri ve sivil şirketleri Bağdat'la anlaşma yapmaya çalışmışlardır. Irak, Fransa'nın ikinci büyük petrol kaynağı durumuna gelirken, Fransa, Irak'ın silah ve teknoloji temin ettiği ikinci ülke haline gelmiştir.

1973'te 10 kat artan petrol gelirlerinin etkisiyle Bağdat aldığı malların karşılığını düzenli şekilde ödemeye başlamıştı. Özellikle silahlar nakit olarak ödeniyordu. Ancak birkaç yıl için yapılan sözleşmeler kredi ile yapılıyordu. Örneğin Bağdat Havaalanı, 2 milyar franklık bedeliyle COFACE tarafından ödenen en büyük

tazminatı oluşturmaktadır.

1980'de İran-İrak savaşı başladığında, Irak'ın Fransa'ya borcu 16.5 milyar franka yükselmişti bile. O tarihte bu durum hiçbir endişeye yol açmıyordu. Petrol sayesinde en azından uzun vadede Irak'ın kredibilitesi sağlam olarak değerlendirilmekteydi.

Savaşın ilk yıllarında Fransız hükümeti Irak'ı desteklemeye devam etmekteydi. Dostluğun yerini alışkanlık almıştı. Fransız Dışişleri'ne göre Irak ,Fransa'nın bölgedeki en iyi müttefikiydi. Dönemin sosyalist hükümeti bu düşünceyi benimseyerek Humeyni'nin İran'ını tam bir düşman olarak görmekteydi.

1983'te Irak'ın Fransa'ya olan devlet borçları 22.7 milyar frankla yeni bir rekor kırmıştı. Bağdat bu tarihten sonra para sıkıntısı çekmeye başlamıştı. Bu tarihlerde yapılan anlaşmalara göre Irak'ın sivil alanlardaki bazı ödemeleri zamana

yayılacak ve bazı silah satışları da petrolle ödenmeye başlanacaktı. Maliye Bakanlığı ve COFACE durumu dikkatle izlemeye başlayarak bazı önlemler aldı. Üç yıl sonra, 1986'da garantili kredilerin miktarı 18.7 milyar frank'a düşürüldü.

Ancak 1986'da Jacques Chirac'ın tekrar Başbakan olmasıyla dostluk tekrar tazelendi. İlk defa olarak Fransız hükümeti kredili silah satışlarını garanti altına almayı kabul etti. Bu durumdan özellikle büyük askeri siparişler yararlandı ve iki yıl içinde Irak'ın durumu daha riskli olmasına rağmen maliyeti 10 milyar frank geçen sözleşmeler yapıldı.

1988'de Irak'ın garantili borçlarının miktarı tekrar 21.5 milyar franka çıkmıştır. 1988'de İran-Irak savaşı Irak'ın üstünlüğüyle sona erince, Fransızlar tekrar umutlandı. Onlara göre Irak'ın petrol gelirleri tekrar artacak, Bağdat borçlarını ödemeye başlayacak ve sanayiciler ülkenin inşaaından

faydalanacaklardı.

Ancak işler sanıldığı gibi gitmedi. Savaşın bitmesine rağmen, Irak askeri harcamalarını azaltmadı, borç ve krediyle finanse edilen ölçüsüz bir inşaa programına girişti. Bağdat ,Fransa ile olan eski dostluğunu unutmuş görünerek, şimdiye kadar Irak'la daha az ilişki kurmuş oldukları için cömertçe kredi olanakları sağlayabilen Almanya, Japonya ve İngiltere'ye yönelmeye başladı.

Fransızlar iki taraflı hüsrana uğradılar. Hem Irak'ın tekrar inşaa pazarına katılamıyorlardı, hem de Irak nazik bir biçimde borçlarını ödemeyi reddediyordu. Fransız Maliye Bakanlığı'nın tüm görüşmeleri sonuçsuz kalıyordu. Daha da ilginç, Irak eski Fransız-İrak dostluğuna dayanarak yeni krediler talep etmekten geri kalmıyordu. Irak, borçlarını ödeyeceği yerde stratejik önceliği olan projelere ağırlık veriyordu. Ülkede 3 yıllık gıda stoku yapılması en çarpıcı

örneklerden biridir.

Bütün bunlara rağmen Fransız sanayi ve askeri çevreleri, Savunma ve Dışışleri Bakanlıklarının da desteğiyle yeni garantiler elde etmeye çalışmaktaydı. Ancak bu sefer Maliye Bakanlığı bütün bu ısrarlara karşı koydu. 1989'da Dassault firmasının Irak'a 22 milyar frank tutarında Mirage 2000 C jet uçağı satışını devlet garantisiyle yapmak istemesi Maliye Bakanlığı tarafından reddedildi. Bağdat'ın görüntüsü gün geçtikçe bozulmaya başlamıştı. Irak kimyasal ve nükleer silahlanmaya önem verirken son olarak meraklı bir İngiliz gazetecisinin asılması, Fransız hükümetinin bu konudaki endişelerini iyice arttırdı.

COFACE garantilerinin hemen hemen hepsi askıya alındı ve Irak, 1988 ve 1989'a ait 1.5 ve 8.5 milyar franklık borçlarını kapatmayı ve diğer bölümü ise zaman içinde ödemeyi kabul etmek zorunda kaldı. Ancak her geri ödeme yeni

bir kredinin açılmasını sağlıyor, yavaş bir ritmle de olsa alış-veriş geliyordu.

Bu sayede 1990'da, Irak'ın devlet borçları ana para olarak 15 milyar franka düşürüldü. Temmuz 1990'da Irak'la yeni bir anlaşma yapılarak, 1.5 milyar franklık bir borç geri ödemesi öngörüldü. Ancak bu hiçbir zaman uygulanamamıştır. 2 Ağustos 1990'da Kuveyt'in işgali, ambargo ve savaş Irak borçlarının geri ödenmesini belirsiz bir tarihe bırakmıştır.

1988-1991 yılları arasında Irak, normal olarak ödemesi gereken 19 milyar franklık borcun ancak 1.5 milyarlık bölümünü ödeyebilmiştir. Ancak hesap zamanı gelmiştir. Irak'ın durumu şimdiye kadar sorulmaktan kaçınılan bir soruyu gün ışığına çıkarmıştır. Fransız sanayicilerinin zararı gelecekte işlerini tekrar aynı koşullarla başlatabilmeleri için devlet tarafından mı ödenmelidir? Dassault, Bouygues ve diğerleri bu

tecrübelerden pratik olarak fazla etkilenmemişlerdir. Bu sistem devam ettiği sürece, şirketler neden aynı şeylere tekrar başlamasınlar!

Irak'ın Fransa'ya olan borçları konusunda, devlet garantisi gizli bir devlet sübvansiyonu olarak işlev görmekte ve doğrudan yardımdan daha fazla maliyeti bulunmaktadır. COFACE'ın açığını kapatmak için bu yıl verilen ödeneklerin miktarı, kamu kuruluşlarına verilen yardımlardan üç kat daha fazladır. Kısacası, Irak dosyası Fransa için şimdiki borç garantisi sisteminin tamamen ortadan kalkmasına neden olabilecek derecede çok riskli bir hal almıştır.

Kaynak: *Le Monde*

Körfez Krizi ve Fransa'nın Petrol Bağımlılığı...

Körfez krizi Fransa'ya yönelik petrol akışını pek etkilememişse de, önümüzdeki yıllarda enerji sorununun büyüyeceği tahmin edilmektedir. Planlama Müdürlüğü'ne bağlı geleceğe yönelik araştırmalar yapan Enerji 2010 grubu, Fransa'nın enerji sorununa değinen ve bu konudaki çevre sorunları başta olmak üzere tüm sorunlara ışık tutan bir rapor yayınlamıştır.

Fransa'nın enerji yönünden bağımsızlığı son 15 yıldır iki katı kadar artarak 1973'teki yüzde 22.5 oranından 1989'da yüzde 47.2'ye ulaşmıştır. Bu oranın 2005 yılında yüzde 52 civarına ulaşabileceği ve mümkün olan aşamaların çoğunun zaten gerçekleştirildiği belirtilmektedir. Örneğin, elektrik üretimi içinde nükleer enerjinin payı şimdiden yüzde 75'i bulmuştur ki, bu oranın daha fazla artması mümkün değildir.

Sera etkisine karşı mücadele konusu da benzer şekilde değerlendirilebilir. Toronto'da kararlaştırılan hedeflerden birisi olan karbon gazı atıklarının yüzde 25 azaltılması Fransa için olanaklı değildir. 2000'li yıllarda enerji tüketiminin bir dengeye kavuşturulması çalışmalarının da oldukça zor olacağı tahmin edilmektedir. Grubun analizleri, enerjinin gelecekte bol ve ucuz temin edilebileceğine inanan çevrelerde soğuk duş etkisi yaratmıştır. Grup ayrıca talep tahminlerinin güvenilirliğini tartışmaya açmış ve nükleer kaza olasılığına da dikkati çekmiştir.

Petrol fiyatlarının önümüzdeki yıllarda da önemli dalgalanmalar göstereceği anlaşılmaktadır. Toplanan verilere dayanarak, enerji 2010 grubu, petrol ve gaza bağımlılığı azaltacak ve enerji sisteminin uyum kapasitesini ve esnekliğini arttıracak yedi yaklaşım geliştirmiştir.

Bu yaklaşımların içerdği belli başlı önerilerin ele alınması faydalı olacaktır. Grup, ilk olarak petrol ve gaz kaynaklarının güvenli bir şekilde temin edilmesine önem verilmesi gerektiğini belirtmektedir. Böyle bir hedefin uygulanması için ilk aşamayı Ortadoğu ve SSCB'deki petrol çıkarma ve üretimi faaliyetlerinin ulusal petrol şirketlerince gerçekleştirilmesi oluşturmaktadır. Diğer bir önlem ise doğal gaz kaynaklarının çeşitlendirilmesidir. Bugün Fransız doğal gaz tüketiminin yüzde 60'ını Cezayir ve SSCB karşılamaktadır.

İkinci somut tavsiye, Avrupa rafinerilerinin kendi kendilerine yeterli duruma gelebilmeleri için rafinaj kapasitelerinin yenilenmesi hususudur. Körfez krizi göstermiştir ki, ham petrol kaynakları düzenli bir biçimde sağlansa bile, rafine petrol mamulü temininde bazı sorunlar ortaya çıkabilmektedir. Grup raportörüne göre, rafinerilerin geniş bir alana yayılmasının hiçbir ekonomik

mantığı bulunmamaktadır.

Fransa'nın bu görüşü, kuşkusuz Paris ve Brüksel Komisyonu arasında bir anlaşmazlığa yol açacaktır. Brüksel'e göre petrol diğer ürünler gibi bir ürün olarak nitelendirilmelidir. Fransız hükümetine göre ise petrol konusunda tüketicilerin ciddi bir biçimde korunması ihtiyacı bulunmaktadır.

Diğer bir ihtiyaç ise, ulaşımda petrol tekelinin kırılması ve elektrik veya gazla çalışan otomobillerin geliştirilmesinin sağlanmasıdır. 2005 yılı için öngörülen senaryolara göre ulaşım sektörünün tüketilen petrolün yüzde 57-60'ını kullanacağı tahmin edilmektedir. Alternatifi olmayan bu tüketimden kaçınılması gerekmektedir. Bunun için tüm enerji sektörlerini kapsayacak ve 10 yıl içerisinde 18-24 milyar franka mal olması beklenen araştırma çalışmalarının güçlendirilmesine ihtiyaç vardır.

Plan grubu aynı zamanda, bireysel ulaşımın dışsal maliyetinin "içselleştirilmesini" önermektedir. Toplu ulaşımın teşvik edilmesi zaten eski bir hedeftir. Önerilen yeni yöntem ise pek olumlu karşılanmamasına rağmen oldukça etkili olabilir. Sonuçta o da taşıt vergilerinin arttırılması ile ilgilidir.

Gaz ve elektrik alanında ise uzmanlar çeşitli önlemler düşünmektedirler. Bunlar arasında gaz ve elektrik kurumlarının kısmen veya tam olarak özelleştirilmesi planı da bulunmaktadır. Bu konuda beklenen gelişmelerin varolan engelleri tam olarak aşamayacağı sanılmaktadır. Grup, bu nedenle pragmatik ve dikkatli bir yaklaşımın benimsenmesini öngörmektedir.

Önerilere göre Fransa Elektrik Kurumu'nun iç d. santralizasyonuna devam edilmeli ve büyük gaz ve elektrik tüketicilerine uygulanan fiyat seviyeleri duruma göre düzenlenmelidir. Fransız

elektrik santral parkının nükleer reaktörlerin yanısıra, birleşik devirli santrallerle çeşitlendirilmesi ve üretim kendi kendine yeterli duruma getirilmesi yapılan tavsiyeler arasındadır. Böylelikle enerji üretiminde esnekliğin sağlanması çalışılmaktadır.

Enerji sorunuyla ilgilenen uzmanlar mucize formül arayışından özellikle kaçınmaktadırlar. Sadece belirsiz bir ortamda, elde olan tüm kaynakları kullanarak enerji konusunda biraz daha  zg r davranabilmenin yolları araştırılmaktadır. Rapor, kamu otoritelerinin özellikle vergi sistemi yönünden duruma müdahale etmesini beklemektedir. Eğer rapordaki tavsiyelere uyulursa, enerji konusundaki serbestliğe bir sınır gelmesi de gözden kaçırılmaması gereken bir husustur.

Kaynak: "*Le Fig-Eco*"

Basında TÜSİAD...

TÜSİAD Başkanı Eczacıbaşı, Körfez Krizinin Zararını Asgariye İndirmek İçin."İşbirliği" Çağrısı Yaptı...

(11 Şubat 1991, Pazartesi)

Türk Sanayicileri ve İşadamları Derneği Yönetim Kurulu Başkanı Bülent Eczacıbaşı, Körfez Krizinin ekonomik etkileri konusunda bazı basın mensuplarının sorularını cevaplamıştır. Eczacıbaşı'nın bu konudaki demeci şöyledir:

"Körfez Krizi dolayısıyla Türk ekonomisi olağanüstü bir döneme girmiş bulunmaktadır. Bazı sektörlerde işler durma noktasına gelmiş, bazılarında ise önemli ölçülerde gerilemiştir. Ekonomideki bu olumsuz gelişmelerin zamanında saptanması ve doğru önlemlerin alınması ilerde halkımızın uğrayabileceği zararları en alt düzeye

indirme açısından kritik bir önem kazanmıştır.

Diğer yönden, Körfez Krizi ile ilgili olarak hükümetimize çeşitli kaynaklardan yardımlar gelmiş, ancak bu yardımlar henüz zarar gören sektörlerle yönlendirilmemiştir.

Ekonomik ve sosyal araştırmalar yapan, özel kesimin nabzını tutan bir kuruluş olarak TUSİAD'ın bu önlemlerin saptanmasında hükümete yardımcı olması esas görevleri arasındadır. Bu konuda bilgi alışverişinin sağlıklı bir şekilde sağlanması için kamu ve özel sektör arasında sistematik bir diyalog platformunun en kısa sürede oluşturulmasına ihtiyaç olduğu açıktır.

Yaptığım nezaket ziyaretlerinde bu düşüncemiz Başbakanımız tarafından olumlu karşılanmıştır. Başbakanımız hükümet yetkilileri ile özel sektörü temsil eden kuruluşların katılımıyla yapılacak

toplantıların en kısa sürede başlamasını arzu ettiğini ifade etmiştir.

Çağdaş batı demokrasilerinin en belirgin özelliği, modern iş ve sanayi hayatında sorunların öncelikle hükümet ve özel sektör kuruluşları arasında ortak forumlarda konuşulması ve kısa sürede çözüme kavuşturulmasıdır. Bu açıdan, Başbakanımızın bu yaklaşımını piyasa ekonomisi sistemi içinde eriştiğimiz çok önemli bir dönüm noktası olarak nitelemek istiyorum.

Dileğimiz bu diyalogun başarılı ve kalıcı olması, kurumlaştırılması ve bir gelenek haline getirilmesi için gereken diğer adımların atılmasıdır.

Körfez krizinin neden olabileceği her türlü zararın asgari düzeye indirilmesi için tüm kuruluşları işbirliğine çağırmayı ulusal bir görev saymaktayız".

TÜSİAD: "Yayınlanan Kalkınma Stratejisi Raporu Özet Taslaklara Dayanıyor."

(4 Mart 1991, Pazartesi)

Türk Sanayicileri ve İşadamları Derneği haftalık bir ekonomi dergisinde "TÜSİAD'ın henüz açıklanmayan Ülke Stratejisi Raporu" başlığı ile yapılan yayın ile ilgili olarak bir açıklama yapmıştır. Açıklama şöyledir:

"TÜSİAD'ın Mart ayında açıklayacağını duyurduğu yaklaşık iki yıldır hazırlanmakta olan "Kalkınma Stratejileri" raporuna ilişkin bir özet, haftalık bir ekonomi dergisinde yayınlanmıştır. Kısaca, sözkonusu özet TÜSİAD'ın herhangi bir açıklamasına dayanmamaktadır.

Dergi tarafından özet adı altında yayınlanan ek, raporun ilk aşamalarında

kullanılan rapor taslaklarına ve tartışmaya açılan bazı belgelere dayanmaktadır. Yayınlanan biçimiyle dergide yer alan özet, raporun son şeklini yansıtmamaktadır. Önceden planlandığı gibi rapor kamuoyuna Mart ayı içinde duyurulacaktır".

UNICE'den Haberler...

Avrupa Standartları Oluşturulması Konusunda Kaydedilen Gelişmeler ...

UNICE, Avrupa Standartlarının geliştirilmesinin kaçınılmaz bir öneme sahip olduğunu ve bazen ulusal standartlarda rastlanan teknik engellerin ortadan kaldırılması için bunun en iyi yol olduğunu belirtmektedir. 1993'ten sonra gerçek bir i piyasa olmayacağı da gözönüne alınır ise konunun önemi daha iyi anlaşılmaktadır.

Bu nedenle UNICE, Avrupa'da standartlaşma programının etkin bir şekilde sonuçlandırılması yolunda belirlenen konuları desteklemektedir. Özellikle üzerinde durulan konular şunlardır;

- Birleşik Standartlar Kurumu gibi hizmet veren **sanayi kökenli derneklere** daha

fazla önem verilmesi gerekmektedir. Bu kuruluşlar gönüllü olarak hizmet vermektedirler ve Avrupa Standartları Kurumlarının karar verme mekanizmalarında kullanılmak üzere teknik döküman üretmekte ve ön çalışmalar yapmaktadırlar,

-Standartların hazırlanması ve uygulanması konusunda '**konsensus**' sağlanması prensibine bağlı kalınmalıdır,

-Avrupa Standartlarının oluşturulmasında görev yapan Danışmanlık Komitesi'nin kurulması ile tamamlanmış bulunan bugünkü yapıya gereken önem verilmelidir,

-Uluslararası standart kurumlarında Avrupa'nın oynadığı **önemli rolün** öne çıkarılmalıdır.

Avrupa ve uluslararası standartlar arasındaki bağlantılar gözönüne alındığında, UNICE gelişen bu bağlara bir

temel oluşturmak üzere bir dizi kurallar ortaya atmıştır.

Son olarak, UNICE gelişen bu standartlarda etkili olan özel ve gönüllü çabaların yeniden gündeme getirilmesini öngörmektedir. UNICE, Avrupa sanayiinin bu tip faaliyetlerin tam anlamıyla içinde yer almasına taraftardır. Avrupa Standartlarının oluşturulması ile ilgili olarak girişilecek faaliyetlerde şirket yöneticilerinin motive edilmesinin büyük önemi olduğu belirtilmektedir.

Serbest Avrupa'da Birleşmiş Almanya Konferansı...

UNICE ve Alman İşveren Organizasyonları BDI ve BDA tarafından 22-25 Mayıs tarihlerinde Dresden'de 'Serbest Avrupa'da Birleşmiş Almanya' konulu bir konferans düzenlenmiştir. Konferansın önemi eski Doğu Almanya'da yatırım yapmak isteyen Batı

Avrupa İşveren kuruluşları, federasyon ve şirket temsilcilerini eski Doğu Almanya tarafı ile bir araya getirmesidir.

